

7. Kasperski E. Dramat pogranicza polsko-ukraińskiego (O «Śnie srebrnym Salomei» Juliusza Słowackiego) // Szkoła ukraińska w romantyzmie polskim. Szkice polsko-ukraińskie. Pod red. S. Makowskiego oraz U. Makowskiej i M. Nesteruk. Warszawa: Wydawnictwa UW, 2012.
8. Nachlik J. Słowacki ukraiński // Słowacki współczesny. Pod red. M. Troszyńskiego. Warszawa, 1999. S. 95-96.
9. Rybicka E. Geopoetyka. Przestrzeń i miejsce we współczesnych teoriach i praktykach literackich, Kraków: Universitas, 2014.
10. Ziemia K. Sicz i miejsca Kozaczyzny // Geografia Słowackiego. Pod red. D. Siwickiej i M. Zielińskiej. Warszawa, 2012. S. 291-304.

Анатолій Поповський,
доктор філологічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ВОГНЕВЕ СЛОВО КОБЗАРЯ НАС КЛИЧЕ ЗАВЖДИ ДО СВОБОДИ

Життя і творчість Т. Г. Шевченка стали орієнтиром святої боротьби за волю України. Його можна порівняти з Прометеєм, який пожертвував своїм життям і подарував вогонь людям. Адже як сталося із героєм давньогрецької міфології, так і з нашим геніальним поетом і мислителем, національним генієм України, вогненне слово якого стало епохальним символом боротьби за волю і незалежність поневоленої Батьківщини.

Поет різко критикував чинне російське законодавство, судочинство, протестував проти тогочасної правової практики, яку царизм використовував для захисту інтересів колоніальної імперії, яка утверджувала самодержавно-кріпосницький лад як політико-правову основу держави «тюрми народів», яка й звинуватила його за ці прояви і засудила до десяти років позбавлення волі. Проте ні важкі умови солдатського життя, ні жорстокі катування не зламали волі поета – він залишився сином народу, речником свободи, гартуючи своє ego: *«мучусь, караюсь, але не каюсь»*.

Політико-правовий світогляд Т. Г. Шевченка відображав насамперед існування кріпацтва як несправедливого суспільного ладу, за якого селяни-кріпаки практично опинилися в становищі “безсловесних кріпаків”. Поет і сам переживав ці жахливі події і мріяв визволити свій народ із рабства, розбудити його національну свідомість і свободолюбивий дух козацької вольниці.

Однак варто тільки перенестися в реалії сьогодення, і одразу стає зрозумілим те, що нічого з розвінчаного Шевченком не змінилося в зловорожій кагебістсько-диктаторській політиці епохи путінізму рф, яка й після розпаду СРСР «... за край світа зазирає, чи нема країни, щоб загарбать...», «*гострить ніж на брата*», «*вижде нещасливий у тебе час та й запустить пазури в печінку*», «*кати знущуються над нами, а правда наша п'яна спить*»... брехливо декларуючи «дружбу народів», «братство слов'ян», «руській мір»...і ось уже десятий рік (2014-2024 рр.) веде жорстокі бойові дії на окупованих територіях України, несучи смерть, розруху, геноцид.

У своїх творах Тарас Шевченко розкрив беззаконня і злочинність у царській Росії, які притаманні й сучасній правлячій верхівці путінської злочинної команди, очолюваної підступним диктатором-злочинцем. У поемах «Юродивий» та «Кавказ» поет відтворив картину найжорстокіших злочинів і свавілля, вчинених «в дні фельдфебеля царя». Звертаючись до Миколи I, він виголошує свій категоричний вердикт: «*Безбожний царю, творче зла, правди гнобителю жорстокий! Чого накоїв на землі*»... «*Лягло кістками людей муштрованих чимало. А сльоз, а крові? напоїть всіх імператорів би стало з дітьми і внуками, втопить в сльозах удов'їх*»..

В умовах розгулу самодержавно-кріпосницької реакції тільки мужня особистість, яка сповідувала моральні та християнські чесноти, відчувала високу громадянську відповідальність за долю пригнобленого народу, могла написати твори, в яких розвінчувала царські «закони, писані катами». Поет мріяв, що настане час, коли на Землі прийде нове суспільство правди і свободи, а Україна буде незалежною, демократичною державою. Так і сталося, Україна законно здобула незалежність після прийняття низки документів, які проголошували державний суверенітет. Правомірність цих кроків Верховної Ради підтвердив всеукраїнський референдум. Незалежність – не «випадковість», як стверджує російська пропаганда, а результат зусиль представників багатьох українських поколінь. Ініційована Горбачовим «перебудова» активізувала процеси, які раніше гальмувалися репресіями. Почалися події, які спочатку призвели до проголошення незалежності України, потім зміцнили її та наповнили реальним змістом. Нині Україна захищає свою незалежність і дає відсіч широкомасштабній російській агресії.

Саме 24 лютого 2022 року світ побачив монстра, який збожеволів у своїх бажаннях і авантюрних рішеннях. Потвора зростала поступово, набираючи чинності з року в рік, утведжуючи свою абсолютну владу, імперську агресію, ненависть до західної демократії та злість, що підживлюється обуренням,

породженим розпадом СРСР. Обличчя президента російської федерації перетворилося на непроникну маску, що випромінює жорстокість, гнів та невдоволення. Його основним інструментом спілкування *стала брехня* — брехня маленька і велика, наївно поверхова і сильно структурована, брехня, в яку він ніби сам вірить, і брехня, в яку не вірить. Росіяни вже звикли до брехливої риторики свого само обраного президента. Але тепер він привчив до цієї брехні ще і європейців, яким тепер доведеться мати справу не з колишнім Путіним, а з новим Путіним, який скинув із себе маску «ділового партнерства» та «мирного співробітництва». З ним ніколи не буде миру. І цю провину доведеться нести всьому населенню російської федерації, доки путінський режим не впаде. А він обов'язково згине, напад на вільну Україну — це початок кінця російської імперії.

Путінізм приречений, бо він ворог свободи, ворог демократії. Люди нарешті зрозуміли це. Він напав на вільну та демократичну країну саме тому, що український дух боротьби стане динамічним рушієм демократичної самореалізації рф. Але він приречений, бо світ свободи та демократії набагато більший, ніж його темне та похмуре лігво. Приречений тому, що хоче повернути до середньовіччя, корупції, брехні і зневажання міжнародних людських цінностей та свобод. Тому, що він - минуле. І ми повинні зробити все, що в наших силах, щоб цей монстр залишився там — у минулому — на всі часи. Їхні права обмежують, а вони у путінській імперії, за висловом Кобзаря: *«А братія мовчить собі, Витріщивши очі! Як ягнята: «Нехай, каже, Може, так і треба»*, - це покійно терплять. Так дуже складно досягти того, щоб правдиве слово відіграло важливу роль в оновленні державного устрою рф.

Т. Шевченко вважав повстання всього українського народу проти рабовласників справедливим і морально виправданим. Ідея соціального протесту і помсти яскраво виражена в поемах «Гайдамаки», «Холодний Яр», «Кавказ» і нині звучить заклично:

*Боріться – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

(Т.Г. Шевченко «Кавказ»).

Вже давно пройшов той період, коли люди ділилися на селян-кріпаків і царів. На землі має панувати рівноправність. Цього складно досягти. Але ми молоді, у наших жилах тече гаряча кров і полум'яний заповіт Кобзаря; нашим прямим обов'язком є боротьба з несправедливістю. Я, як представниця

сучасної молоді та працівниця правоохоронних органів, впевнено заявляю, що ми обурені тим, що більшість людей переймаються матеріальними благами, втрачаючи час і втрачаючи близьких, не хочуть вірити в те, що сьогодні людство знає ціну всьому, але не цінує головне – звитягу людської духовності.

Тому дуже важливо виконувати свої обов'язки і знати свої права лише для того, щоб не перетворитися на раба, як це вже сталося з народом російської федерації. Між іншим, у давнину раб, закутий у ланцюги, був набагато вільнішим від сучасної людини-раба. Тому, що кайдани для нього були зовнішнім фактором. А сучасній людині кайдани скували її свідомість. Раб стародавнього світу завжди був готовий втекти, як тільки міг розірвати свої пута. Сучасна людина нікуди від себе не втече. Необхідно в першу чергу зрозуміти, що саме від нас залежить завтрашній день. Ми не маємо права на помилку, адже на нас лежить велика відповідальність не лише за нинішнє, а й за наступні покоління.

Ми надто довго мовчали, і ця тиша приголомшила нас. У житті виникає безліч важких ситуацій, але кожна з них має рішення, потрібно лише вірити та йти до своєї мети до останнього. Завзятість, працьовитість, віра в себе, у свої сили, віра у вільне та незалежне майбутнє нашої держави, активне використання знань конституційних прав та обов'язків – ось що потрібно всім нам для того, щоб побудувати таке суспільство в гарантованій безпеці й духовній гармонії творчого життя. Ми живемо у великій країні з багатовіковою історією, яку маємо сумлінно вивчати, пишатися й примножувати її силу і славу в усіх сферах суспільного розвитку. Палке слово Тараса окрилює наших воїнів *«одностайне стати на ворога лукавого»*, виховує підростаюче покоління *«Для кого я пишу? Для чого? За що я Україну люблю? ... її люблю, мою Україну широку»*... *«Я так її, я так люблю. Мою Україну убогу, Що проклену святого Бога, За неї душу погублю!»* ...

Сьогоднішні події в нашій державі вимагають морально-політичної єдності всіх патріотично налаштованих українців для боротьби за незалежність і суверенітет України, за право самостійно вирішувати внутрішні та зовнішні проблеми, за побудову демократичної правової держави, в якій гарантуються права і свободи людини, про які так натхненно мріяв великий Кобзар:

*І на оновленій землі
врага не буде, супостата,
а буде син, і буде мати,*

і будуть люде на землі.

(Т.Г. Шевченко «І Архімед, і Галілей...»)

Яна Василенко,

кандидат філологічних наук,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

САКРАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТЕПУ: ЮЛУШ СЛОВАЦЬКИЙ ТА ІНШІ ПИСЬМЕННИКИ

Анотація

Розглядаються проблематика і поетика сакралізованого сприйняття/відтворення степів України польськими і українськими літераторами.

Ключові слова: *Польща, Україна, степ, сакрум.*

Keywords: *Poland, Ukraine, step, sacrum*

Попри існування численних праць з польсько-української літературної взаємодії (С. Козак, В. Мокрий, С. Маковський, Г. Вервес, Г. Грабович, Р. Радишевський й ін.) поетика сакралізації українського степу залишається на узбіччі дослідницької уваги.

Мета статті – виділення вузлових моментів винесеної у заголовок теми, зазначення контурів її історико-літературного розвитку в парадигмі романтизм – сучасне письменство.

Степ – найбільш розпізнавальний, відтак й розповсюджений образ української землі.

По своїй онтолого-філософській природі це архетип: *Sacrum terra* – Священна Земля. На спорядженій у XVII ст. французьким інженером-картографом Г. Левасером де Бопланом першій генеральній мапі України її південно-східні степові території позначені як *Loca deserta* (Дикі Поля).